Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 9 marca 2017 r.**

Odesłanie prejudycjalne — Rozporządzenie (WE) nr 543/2008 — Artykuł 15 ust. 1 — Artykuł 16 — Kurczaki mrożone i głęboko mrożone — Maksymalna zawartość wody — Nieaktualny charakter tej normy — Praktyczne środki kontroli — Analizy kontrolne — Rozporządzenie nr 612/2009 — Artykuł 28 — Refundacje wywozowe do produktów rolnych — Warunki przyznania — Należyta i uczciwa jakość produktów przyjęta w obrocie — Produkty wprowadzane do obrotu na normalnych warunkach

W sprawie C-141/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez tribunal administratif de Rennes (Francja) postanowieniem z dnia 20 marca 2015 r.., które wpłynęło do Trybunału w dniu 25 marca 2015 r., w postępowaniu:

Doux SA, w postępowaniu naprawczym,

przeciwko

Etablissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer),

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, E. Juhász (sprawozdawca), C. Vajda, K. Jürimäe i C. Lycourgos, sędziowie,

rzecznik genreralny: E. Sharpston,

sekretarz: V. Tourrès, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 marca 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Doux SA przez adwokatów J. Vogela, M. Leroy oraz M. Lantourne'a,

— w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa, R. Coesme'a, C. Candat oraz A. Daly, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez B. Schimę, A. Lewisa oraz K. Skelly, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 13 września 2016 r.,

* Język postępowania: francuski.

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni przepisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz.U. 2008, L 157, s. 46), zmienionego rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1239/2012 z dnia 19 grudnia 2012 r. (Dz.U. 2012, L 350, s. 63), a także rozporządzenia Komisji (WE) nr 612/2009 z dnia 7 lipca 2009 r. ustanawiającym wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych (Dz.U. 2009, L 186, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Komisji (UE) nr 173/2011 z dnia 23 lutego 2011 r. (Dz.U. 2011, L 49, s. 16).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Doux SA (zwaną dalej spółką Doux), w postępowaniu naprawczym, reprezentowaną przez Sophie Gautier i SCP Valliot-Le Guenevé-Abittbol, działających w charakterze syndyków w postępowaniu naprawczym, a Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer) w przedmiocie przyznania refundacji wywozowych na wywóz partii kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych poza Unię Europejską.

Ramy prawne

3 Artykuł 15 ust. 1 rozporządzenia nr 543/2008 stanowi:

„Bez uszczerbku dla art. 16 ust. 5 i art. 17 ust. 3 kurczaki mrożone i głęboko mrożone można wprowadzać do obrotu w ramach działalności gospodarczej lub handlowej w [Unii] jedynie wówczas, gdy zawartość wody nie przekracza wartości nieuniknionych ze względów technologicznych, oznaczonych za pomocą metody analizy opisanej w załączniku VI (metoda wycieku) lub w załączniku VII (metoda chemiczna)".

4 Artykuł 16 tego rozporządzenia przewiduje:

„1. W rzeźniach przeprowadza się regularne kontrole wchłaniania wody zgodnie z załącznikiem IX lub kontrole zgodne z załącznikiem VI, co najmniej raz na ośmiogodzinny okres roboczy.

Jeżeli kontrole te wykazują, że wchłonięta ilość wody przewyższa całkowitą zawartość wody dopuszczalną na mocy niniejszego rozporządzenia, z uwzględnieniem ilości wody wchłoniętej przez tusze w fazach procesu nieobjętych tą kontrolą, oraz jeżeli w każdym przypadku ilość wchłoniętej wody przekracza poziomy określone w załączniku IX pkt 10 lub w załączniku VI pkt 7, rzeźnia dokonuje niezwłocznie niezbędnych technicznych dostosowań w procesie przetwarzania.

2. We wszystkich przypadkach określonych w ust. 1 akapit drugi, a zawsze co najmniej raz na dwa miesiące, przeprowadza się kontrole zawartości wody, za pomocą pobierania próbek, w odniesieniu do kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych, o których mowa w art. 15 ust. 1, pochodzących z każdej rzeźni, zgodnie z procedurami określonymi w załączniku VI lub VII, których wyboru dokonuje właściwy organ w państwie członkowskim. Z kontroli tych wyłączone są tusze przeznaczone wyłącznie do wywozu, jeżeli właściwemu organowi przedstawiono wystarczające dowody potwierdzające ten fakt.

3. Kontrole określone w ust. 1 i 2 przeprowadzane są przez właściwe organy lub pod ich nadzorem. Właściwe organy mogą, w szczególnych przypadkach, w odniesieniu do danej rzeźni stosować przepisy ust. 1, w szczególności pkt 1 i 10 załącznika IX, oraz ust. 2 niniejszego artykułu w sposób bardziej rygorystyczny, w przypadku gdy jest to konieczne dla zapewnienia przestrzegania wymogów dotyczących łącznej zawartości wody dopuszczalnej na mocy niniejszego rozporządzenia.

We wszystkich przypadkach, w których partia mrożonych lub głęboko mrożonego mięsa drobiowego nie spełniała warunków niniejszego rozporządzenia, właściwe organy podejmują na nowo kontrole z minimalną częstotliwością określoną w ust. 2, dopiero gdy negatywny wynik dały trzy kolejne kontrole zgodnie z załącznikiem VI lub VII, przeprowadzone przez pobieranie próbek z trzech różnych dni produkcji maksymalnie przez okres czterech tygodni. Koszty kontroli pokrywa rzeźnia, której one dotyczą.

4. W przypadku gdy przy schładzaniu powietrzem wyniki kontroli określonych w ust. 1 i 2 wykazują zgodność z kryteriami ustanowionymi w załączniku VI–IX w okresie sześciu miesięcy, częstotliwość kontroli określonych w ust. 1 może być zmniejszona do jednej w miesiącu. Każde zaniedbanie w stosowaniu kryteriów ustanowionych w tych załącznikach powoduje przywrócenie kontroli określonych w ust. 1.

5. Jeżeli wyniki kontroli określonych w ust. 2 przekraczają dopuszczalne granice, to dana partia jest uznana za niezgodną z niniejszym rozporządzeniem. W takim przypadku jednak rzeźnia może zażądać analizy kontrolnej, która zostanie wykonana w laboratorium referencyjnym państwa członkowskiego przy użyciu metody wybranej przez właściwy organ państwa członkowskiego. Koszt tej analizy kontrolnej ponosi posiadacz partii.

6. W przypadku gdy jest to konieczne po takiej powtórnej analizie, omawianą partię uznaje się za niespełniającą wymagań niniejszego rozporządzenia, właściwy organ podejmuje odpowiednie środki w celu wprowadzenia takiej partii do obrotu na terenie Wspólnoty jedynie pod warunkiem, że zarówno opakowania jednostkowe, jak i zbiorcze danych tusz zostają oznakowane przez rzeźnię pod nadzorem właściwego organu, przy pomocy [za pomocą] taśmy lub etykiety z umieszczonym na niej co najmniej jednym określeniem wymienionym w załączniku X, napisanym czerwonymi wielkimi literami.

Partia określona w akapicie pierwszym pozostaje pod nadzorem właściwego organu do czasu zajęcia się nią zgodnie z przepisami tego ustępu lub rozdysponowania w inny sposób. Jeżeli właściwemu organowi przedstawione zostają zaświadczenia potwierdzające przeznaczenie do wywozu partii określonej w akapicie pierwszym, właściwy organ podejmuje wszelkie konieczne środki, aby zapobiec wprowadzeniu omawianej partii do obrotu [w Unii].

Formuły przewidziane w pierwszym akapicie umieszcza się w eksponowanym miejscu, w taki sposób, aby były dobrze widoczne, łatwe do odczytania i nieusuwalne. Określenia te nie mogą być w żaden sposób ukryte, zasłonięte lub przesłonięte innymi nadrukami czy motywami graficznymi. Wysokość liter na opakowaniu jednostkowym wynosi co najmniej 1 cm, a 2 cm na opakowaniach zbiorczych”.

5 Artykuł 18 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008 ma następujące brzmienie:

„Państwa członkowskie przyjmują praktyczne środki kontroli przewidziane w art. 15, 16 i 17 na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu, włączając kontrole przywozu z krajów trzecich w czasie odprawy celnej, zgodnie z załącznikiem VI i VII. Informują one inne państwa członkowskie oraz Komisję o podjętych środkach. Informacje o jakichkolwiek istotnych zmianach przekazywane są niezwłocznie do wiadomości pozostałych państw członkowskich i Komisji”.

6 Załącznik VI do tego rozporządzenia, zatytułowany „Oznaczenie ubytków wody w czasie rozmrażania (badanie wycieku)” stanowi w pkt 7, zatytułowanym „Ocena wyniku badania”:

„Jeżeli średni ubytek wody podczas rozmrażania w odniesieniu do 20 tusz w próbce przekracza podane poniżej wartości procentowe, uważa się, że ilość wody wchłoniętej podczas przetwarzania przekracza dopuszczalną wartość graniczną.

Wartości procentowe wynoszą dla:

schładzania owiewowego: 1,5%,

schładzania owiewowo-natryskowego: 3,3%,

schładzania zanurzeniowego: 5,1%

[…]”.

7 Załącznik VII do tego rozporządzenia, zatytułowany „Oznaczenie całkowitej zawartości wody w kurczakach (test chemiczny)” jest opisem procesu chemicznego pozwalającego na określenie tej zawartości.

8 Artykuł 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 stanowi:

„Nie przyznaje się żadnej refundacji w odniesieniu do produktów, których jakość przyjęta w obrocie nie jest należyta i uczciwa w dniu przyjęcia zgłoszenia wywozowego.

Produkty odpowiadają wymogowi ustanowionemu w akapicie pierwszym, jeżeli mogą być wprowadzone do obrotu na obszarze [Unii] na normalnych warunkach i zgodnie z opisem znajdującym się we wniosku o przyznanie refundacji oraz jeżeli produkty te są przeznaczone do spożycia przez ludzi, ich użycie w tym celu nie jest wykluczone lub istotnie ograniczone z powodu ich cech charakterystycznych albo ich stanu.

Zgodność produktów z wymogami ustanowionymi w akapicie pierwszym bada się zgodnie z normami lub praktykami obowiązującymi w [Unii].

Jednakże refundacje przyznaje się, również jeżeli w kraju przeznaczenia wywożone produkty podlegają szczególnym obowiązkowym warunkom, w szczególności warunkom sanitarnym lub zdrowia, które nie odpowiadają normom lub praktykom obowiązującym [w Unii]. Obowiązkiem eksportera jest wykazanie, na żądanie właściwych władz, że produkty spełniają powyższe obowiązkowe wymogi w kraju przeznaczenia.

Ponadto odnośnie do niektórych produktów mogą być przyjęte przepisy szczególne”.

9 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1276/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie monitorowania na podstawie kontroli bezpośrednich wywozu produktów rolnych otrzymujących refundacje lub inne kwoty (Dz.U. 2008, L 339, s. 53), zmienione rozporządzeniem Komisji (UE) nr 278/2010 z dnia 31 marca 2010 r. (Dz.U. 2010, L 86, s. 15), przewiduje w art. 5 ust. 4:

„Urząd celny wywozu zapewnia zgodność z art. 21 rozporządzenia (WE) nr 800/1999 [rozporządzenie Komisji z dnia 15 kwietnia 1999 r. ustanawiającym wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych (Dz.U. 1999, L 102, s. 11)]. W przypadku gdy istnieją uzasadnione podejrzenia co do należytej i uczciwej jakości produktów przyjętej w obrocie, urząd celny wywozu sprawdza ich zgodność z obowiązującymi przepisami wspólnotowymi, w szczególności tymi, które odnoszą się do zdrowia zwierząt i roślin”.

10 Rozporządzenie nr 800/1999 zostało uchylone rozporządzeniem nr 612/2009. Brzmienie art. 21 ust. 1 rozporządzenia nr 800/1999 było identyczne z brzmieniem art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009.

11 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z dnia 23 kwietnia 2008 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks celny (zmodernizowany kodeks celny) (Dz.U. 2008, L 145, s. 1, zwany dalej „kodeksem celnym"), uchylony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającym unijny kodeks celny (Dz.U. 2013, L 269, s. 1), stanowiło w art. 118 ust. 2, że zgłaszający ma prawo być obecny lub reprezentowany przy rewizji towarów oraz przy pobieraniu próbek.

12 Zgodnie z art. 119 ust. 1 akapit drugi tego kodeksu zgłaszający może wystąpić z wnioskiem o dodatkową rewizję lub pobranie próbek, jeżeli uzna, że wyniki uzyskane przez właściwe organy nie są reprezentatywne.

Okoliczności faktyczne w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

13 W ramach swej działalności polegającej na produkcji i wprowadzaniu do obrotu mięsa drobiowego spółka Doux dokonuje wywozu mrożonych kurczaków do państw trzecich. W celu uzyskania zaliczek na poczet refundacji wywozowych spółka ta ustanowiła zabezpieczenia. Pośród warunków przyznania refundacji wywozowych figuruje obowiązek, by wywożone produkty cechowały się „należytą i uczciwą jakością przyjęta w obrocie", zgodnie z art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009.

14 FranceAgriMer, francuskie przedsiębiorstwo państwowe realizujące zadania w zakresie przyznawania subwencji krajowych i unijnych, przeprowadził kontrole kurczaków produkowanych przez spółkę Doux przeznaczonych do wywozu i stwierdził, że zawierają one wodę w ilości przekraczającej normy określone w załącznikach VI i VII do rozporządzenia nr 543/2008. W konsekwencji na mocy decyzji z dnia 22 lipca 2013 r. FranceAgriMer zawiesił zwrot zabezpieczeń ustanowionych w odniesieniu do wniosków o przyznanie refundacji wywozowych, które wypłynęły po dniu 21 kwietnia 2013 r.

15 W dniu 20 września 2013 r. spółka Doux wniosła do sądu odsyłającego skargę o stwierdzenie nieważności decyzji FranceAgriMer. Spółka Doux twierdzi, że decyzja ta narusza prawo, ponieważ uzależnia przyznanie refundacji wywozowych za mrożone mięso drobiowe od zawartości w nim wody, podczas gdy normy przewidziane w art. 15 tego rozporządzenia nie znajdują zastosowania do tego mięsa, gdy jest ono przeznaczone do wywozu poza Unię.

16 Poza tym spółka Doux podnosi, że przekroczenie norm zawartości wody nie wpływa na „należytą i uczciwą jakość [produktów wywożonych] przyjętą w obrocie" w rozumieniu art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 oraz że produkty te odpowiadają normom i praktykom obowiązującym w państwie przeznaczenia. Ponadto w opinii spółki Doux wspomniane normy, wobec braku ich rewizji, stały się nieadekwatne i nieaktualne.

17 FranceAgriMer twierdzi, że zgodnie z art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 nie przyznaje się refundacji wywozowych, jeżeli objęte nimi produkty nie mogą być wprowadzone do obrotu w obrębie Unii na normalnych warunkach oraz jeżeli ich „jakość przyjęta w obrocie" nie jest „należyta i uczciwa" w dniu przyjęcia zgłoszenia wywozowego. Mrożone mięso drobiowe zawierające wodę w ilości przekraczającej normy określone w art. 15 rozporządzenia nr 543/2008 nie odpowiada warunkom przewidzianym w art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 r., a jego wywóz nie powoduje powstania prawa do refundacji. FranceAgriMer zwraca uwagę, że wyniki 98% kontroli przeprowadzonych w latach 2012 i 2013 na mrożonym mięsie drobiowym wywożonym przez spółkę Doux świadczyły o nieprzestrzeganiu tego wymogu.

18 Spółka Doux twierdzi, odnosząc się do kontroli zawartości wody w mrożonych kurczakach, których dotyczy spór w postępowaniu głównym, że są one wobec niej bezskuteczne, ponieważ ustawodawca francuski nie ustanowił praktycznych środków kontroli przewidzianych w art. 15–17 rozporządzenia nr 543/2008 na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu. Spółka ta kwestionuje również zasadność odmowy uwzględnienia przez FranceAgriMer jej wniosku o przeprowadzenie analizy kontrolnej na podstawie art. 16 ust. 5 tego rozporządzenia, której dokonuje się – jak zostało przewidziane – w przypadku gdy wyniki kontroli określonych w ust. 2 wskazują na przekroczenie dopuszczalnych norm.

19 W tych okolicznościach tribunal administratif de Rennes (Francja) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy określony w art. 15 rozporządzenia nr 543/2008 i jego załącznikach VI i VII próg zawartości wody stanowi wymóg »należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie« w rozumieniu art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 i wyroku z dnia 7 września 2006 r., Nowaco Germany (C-353/04, EU:C:2006:522)?

2) Czy drób mrożony, w którym przekroczono określony w art. 15 rozporządzenia nr 543/2008 i załącznikach VI i VII próg zawartości wody, dla którego właściwy organ wydał świadectwo jakości, może być sprzedawany w ramach Unii na normalnych warunkach w rozumieniu art. 28 rozporządzenia nr 612/2009, a jeśli tak, to na jakich warunkach?

3) Czy okoliczność, że próg zawartości wody pozostaje niezmiennie na poziomie 5,1% według załącznika VI do rozporządzenia [nr 543/2008] i nie ulega zmianie od kilkudziesięciu lat pomimo podnoszonych zmian w praktyce hodowli i krytyki wyrażanej w niektórych badaniach naukowych co do przestarzałego charakteru tej wartości granicznej jest zgodna z prawem Unii Europejskiej, a w szczególności zasadą pewności prawa?

4) Czy załączniki VI i VII do rozporządzenia 543/2008 są dostatecznie dokładne w odniesieniu do kontroli przewidzianych w art. 15 rozporządzenia [nr 543/2008], czy też Francja musi określić »praktyczne środki kontroli« »na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu«, gdyż w przeciwnym wypadku kontrole przeprowadzone na etapie wywozu produktów są względnie bezskuteczne?

5) Czy wnioski o analizę kontrolną, która zgodnie z art. 16 ust. 2 i 5 rozporządzenia 543/2008 ma zastosowanie do wyników kontroli w rzeźni, mogą zostać rozszerzone na kontrole przeprowadzone na etapie wprowadzania do obrotu produktów wywożonych w obecności stron, w szczególności na podstawie art. 41 Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania trzeciego

20 Ponieważ pytanie trzecie dotyczy ważności przewidzianych w art. 15 rozporządzenia nr 543/2008 norm zawartości wody w mrożonym i głęboko mrożonym mięsie kurczaków, celowe jest rozpatrzenie tego pytania w pierwszej kolejności.

21 W pytaniu trzecim sąd odsyłający zwraca się w istocie do Trybunału o wydanie orzeczenia w przedmiocie ważności określonych w art. 15 ust. 1 i w załącznikach VI i VII do rozporządzenia nr 543/2008 norm zawartości wody w mrożonym i głęboko mrożonym mięsie kurczaków, w zakresie, w jakim normy te są nieaktualne.

22 Jeśli chodzi o naruszenie zasady pewności prawa, na które powołuje się skarżąca w postępowaniu głównym, należy przypomnieć, że zasada ta wymaga, by przepisy Unii umożliwiały zainteresowanym dokładne zapoznanie się z zakresem obowiązków, które na nich nakładają, oraz by mogli oni poznać jednoznacznie swoje prawa i obowiązki i podjąć w związku z tym odpowiednie działania (wyrok z dnia 10 marca 2009 r., Heinrich, C-345/06, EU:C:2009:140, pkt 44; a także wyrok z dnia 29 marca 2011 r., ArcelorMittal Luksemburg/Komisja i Komisja/ArcelorMittal Luxembourg i in., C-201/09 P i C-216/09 P, EU:C:2011:190, pkt 68).

23 Artykuł 15 ust. 1 rozporządzenia nr 543/2008, a także załączniki VI i VII do tego rozporządzenia definiują w przejrzysty sposób treść i zakres wymogów, które przewidują. Przepisy te określają jednoznacznie zarówno produkty, do których się odnoszą, mianowicie kurczaki mrożone i głęboko mrożone, a także nieprzekraczalne normy zawartości wody.

24 Poza tym okoliczność braku rewizji przewidzianych tym rozporządzeniem norm określających maksymalną zawartości wody w mrożonym i głęboko mrożonym mięsie kurczaków, skutkująca tym, że sytuacja prawna skarżącej w postępowaniu głównym pozostała niezmienna, nie może stanowić naruszenia zasady pewności prawa.

25 Co się tyczy argumentu spółki Doux, jakoby normy zawartości wody przewidziane rozporządzeniem nr 543/2008, które odpowiadają normom określonym rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 2891/93 z dnia 21 października 1993 r., zmieniającym rozporządzenie (EWG) nr 1538/91 wprowadzające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (EWG) nr 1906/90 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz.U. 1993, L 263, s. 12), były niezgodne z prawem ze względu na ich nieaktualny charakter, skoro zawartość wody fizjologicznej w drobiu znacznie wzrosła od 1993 r., w związku z czym normy te są nieadekwatne do nowego kontekstu, w jakim znajdują zastosowanie, należy stwierdzić, że ani liczba lat, które upłynęły od ustanowienia przepisów prawa Unii regulujących maksymalną zawartość wody w mrożonym mięsie kurczaków, ani badania naukowe przedstawione przez skarżącą w postępowaniu głównym, z których wynika konieczność podniesienia wspomnianych norm, nie mogą w niniejszej sprawia podważyć ważności art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 543/2008 ani też załączników VI i VII do tego rozporządzenia.

26 Prawodawca Unii dysponuje szerokimi uprawnieniami dyskrecjonalnymi w ramach wykonywania kompetencji powierzonych mu w dziedzinie rolnictwa, w których zmuszony jest dokonywać złożonych osądów i ocen (zob. podobnie wyrok z dnia 30 czerwca 2016 r., Lidl, C-134/15, EU:C:2016:498, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo). Tak jest również w przypadku wyboru przeprowadzenia rewizji obowiązujących przepisów dotyczących norm zawartości wody w kurczakach mrożonych i głęboko mrożonych.

27 Żaden dowód powołany przez spółkę Doux i pozostałych zainteresowanych, którzy przedłożyli Trybunałowi uwagi na piśmie, nie wskazuje na oczywiste przekroczenie granic uprawnień dyskrecjonalnych, jakimi dysponuje prawodawca w ramach wykonywania swoich kompetencji w dziedzinie polityki rolnej.

28 Należy zaznaczyć w tym względzie, że w swych uwagach Komisja wskazała, iż bierze pod uwagę taki rozwój sytuacji, który może powodować konieczność dostosowania przewidzianych rozporządzeniem nr 543/2008 norm zawartości wody w kurczakach mrożonych i głęboko mrożonych, dodając, że nawet jeśli zawartość wody fizjologicznej w kurczakach jest obecnie nieznacznie wyższa niż zawartość wody obserwowana w 1993 r., ewentualna zmiana norm dopuszczalnej zawartości wody oznaczałaby prawdopodobnie ich obniżenie, a nie ich podwyższenie, skoro postęp techniczny pozwala za obniżenie wchłaniania wody w trakcie obróbki mięsa.

29 Co się tyczy argumentu spółki Doux, jakoby normy sporne w postępowaniu głównym były w dniu ich ustanawiania niezgodne z przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące

niektórych produktów rolnych (rozporządzenia o jednolitej wspólnej organizacji rynku) (Dz.U. 2007, L 299, s. 1), ponieważ rozporządzenie to zawiera przepisy rozporządzenia Rady (EWG) nr 1906/90 z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do drobiu (Dz.U. 1990, L 173, s. 1), którego motyw siódmy przywoływał głównie techniczny charakter wymienionych problemów i ewentualną potrzebę częstych zmian – wystarczy zaznaczyć, że żadne z tych rozporządzeń nie formułuje szczególnego obowiązku okresowych rewizji norm zawartości wody.

30 Z powyższych rozważań wynika zatem, że analiza pytania trzeciego nie wykazała istnienia żadnych okoliczności, które mogłyby wpłynąć na ważność zdefiniowanych w art. 15 ust. 1 i w załącznikach VI i VII do rozporządzenia nr 543/2008 norm zawartości wody w mięsie mrożonych kurczaków.

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

31 Poprzez pytania pierwsze i drugie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 należy dokonywać w ten sposób, że kurczaki mrożone i głęboko mrożone, w których zawartość wody przekracza normy określone rozporządzeniem nr 543/2008, mogą być wprowadzane do obrotu na normalnych warunkach na terytorium Unii i spełniają wymóg należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie, jeżeli posiadają świadectwo jakości wydane przez właściwy organ.

32 Artykuł 15 ust. 1 rozporządzenia nr 543/2008 zakazuje co do zasady wprowadzania do obrotu w obrębie Unii kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych, w których zawartość wody przekracza normy określone w załączniku VI lub VII.

33 Wprowadzanie do obrotu takich kurczaków jest możliwie wyłącznie na zasadzie odstępstwa, jeżeli spełnione są warunki przewidziane w art. 16 ust. 6 tego rozporządzenia.

34 Normy wprowadzania do obrotu kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych ustanowione tym rozporządzeniem znajdują zastosowania wyłącznie do produktów wprowadzanych do obrotu w obrębie Unii, a nie do produktów wywożonych do państw trzecich.

35 W ten sposób kurczaki mrożone i głęboko mrożone mogą być wywożone poza terytorium Unii bez kontroli przewidzianej w art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008, nie podlegając wymogowi spełniania norm zawartości wody określonych w załącznikach VI lub VII do tego rozporządzenia i nie podlegając obowiązkowi etykietowania przewidzianemu w art. 16 ust. 6 tego rozporządzenia.

36 Niemniej jednak z orzecznictwa Trybunału wynika, iż należy dokonać rozróżnienia pomiędzy prawem podmiotów gospodarczych do wywozu swych produktów a prawem do skorzystania z refundacji wywozowych, co oznacza, że sam wywóz towarów nie powoduje bezwzględnie przyznania refundacji wywozowych (zob. podobnie wyrok z dnia 7 września 2006 r., Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, pkt 35, 36).

37 Bez uszczerbku dla art. 28 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 612/2009, co do którego z akt sprawy nie wynika, czy zostały spełnienie przesłanki jego zastosowania, art. 28 ust. 1 akapity pierwszy i drugi tego rozporządzenia uzależnia przyznanie refundacji wywozowych od spełnienia wymogu „należytej i uczciwej jakości [wywożonych produktów] przyjętej w obrocie”, co wymaga, by produkty te mogły być wprowadzane do obrotu na terytorium Unii na normalnych warunkach.

38 Możliwość wprowadzenia produktu do obrotu „na normalnych warunkach” jest elementem nierozerwalnie związanym z pojęciem „należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie” (wyroki: z dnia 26 maja 2005 r., SEPA, C-409/03, EU:C:2005:319, pkt 26; z dnia 1 grudnia 2005 r., Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, pkt 21). Produkt, który nie może być wprowadzony do obrotu na

terytorium Unii „na normalnych warunkach” i zgodnie z opisem znajdującym się we wniosku o przyznanie refundacji, nie spełnia tego wymogu (wyroki z dnia 26 maja 2005 r., SEPA, C-409/03, EU:C:2005:319, pkt 22; z dnia 1 grudnia 2005 r., Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, pkt 20).

39 W niniejszych okolicznościach nie sposób udzielić odrębnych odpowiedzi na pierwsze i drugie pytanie prejudycjalne. W sytuacji gdy kurczaki, których dotyczy spór w postępowaniu głównym, nie mogą być wprowadzane do obrotu „na normalnych warunkach”, nie spełniają one również wymogu „należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie”. Jeżeli natomiast produkty, których sprawa dotyczy, mogą być wprowadzane do obrotu na terytorium Unii „na normalnych warunkach”, należy uznać ich „należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie”.

40 W konsekwencji należy ustalić, czy wprowadzanie do obrotu mrożonego i głęboko mrożonego mięsa drobiowego w ramach odstępstwa przewidzianego w art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008 odbywa się „na normalnych warunkach”.

41 Z orzecznictwa Trybunału wynika w tym względzie, że należy zbadać, czy dana partia drobiu jest wprowadzana do obrotu w Unii „na normalnych warunkach”, na podstawie wymogów sformułowanych w tym rozporządzeniu, które dotyczą bezpośrednio jakości produktów, a nie na podstawie wymogów, których wyłącznym celem jest informowanie konsumentów (zob. podobnie wyrok z dnia 7 września 2006 r., Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, pkt 38).

42 Zgodnie z art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008 w przypadku gdy partia mrożonych i głęboko mrożonych kurczaków okazuje się nie spełniać wymogów tego rozporządzenia ze względu na przekroczenie dopuszczalnej zawartości wody, właściwy organ podejmuje odpowiednie środki w celu zapewnienia, że dane opakowania jednostkowe i zbiorcze zostaną opatrzone banderolą lub etykietą informującą wielkimi, czerwonymi literami, że „[z]awartość wody przekracza normę WE”. Informacja taka jest umieszczana w eksponowanym miejscu, w taki sposób, aby była dobrze widoczna, łatwa do odczytania i nieusuwalna. Wysokość liter na opakowaniu jednostkowym wynosi co najmniej 1 cm, a na opakowaniach zbiorczych –2 cm.

43 Takie traktowanie i obowiązkowe informacje nie mają na celu wyłącznie informowania konsumentów, ale służą jako ostrzeżenia sygnalizujące, że jakość danych produktów została nadwątlona, w związku z czym towary te są niższej jakości.

44 W tych okolicznościach produkty traktowane i oznaczane zgodnie z art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008 nie mogą być uznane za podlegające wprowadzeniu do obrotu „na normalnych warunkach” na terytorium Unii i nie spełniają wymogu „należytej i uczciwej jakość przyjętej w obrocie”.

45 Wniosku tego nie podważa okoliczność, że rozpatrywane produkty spełniają wymogi przepisów sanitarnych.

46 W konsekwencji na pytanie pierwsze i drugie należy odpowiedzieć, że wykładni art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 należy dokonywać w taki sposób, że kurczaki mrożone i głęboko mrożone, których zawartość wody przekracza dopuszczalne normy określone rozporządzeniem nr 543/2008, nie mogą być wprowadzane do obrotu na normalnych warunkach na terytorium Unii i nie spełniają wymogu należytej i uczciwej jakość przyjętej w obrocie, nawet jeśli posiadają świadectwo jakości wydane przez właściwy organ.

W przedmiocie pytania czwartego

47 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 18 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008 należy dokonywać w taki sposób, że nakłada on na państwa członkowskie obowiązek przyjęcia praktycznych środków kontroli kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych przeznaczonych do wywozu z prawem do refundacji wywozowych oraz czy wobec braku przyjęcia takich praktycznych środków kontroli kontrole przeprowadzone w celu dokonania wywozu są bezskuteczne wobec danych przedsiębiorstw.

48 W przypadku gdy w grę wchodzą subwencje finansowe do wywozu kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych poza Unię, urząd celny wywozu zapewnia, zgodnie z art. 5 ust. 4 rozporządzenia nr 1276/2008, przestrzeganie art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009. W przypadku gdy urząd ten ma wątpliwości co do „należytej i uczciwej jakości produktów [wywożonych] przyjętej w obrocie", jest on zobowiązany sprawdzić ich zgodność z obowiązującymi przepisami Unii.

49 Zważywszy, że przestrzeganie przewidzianej w art. 15 rozporządzenia nr 543/2008 dopuszczalnej zawartości wody w kurczakach mrożonych i głęboko mrożonych stanowi warunek uznania „należytej i uczciwej jakości [tego mięsa] przyjętej w obrocie" w rozumieniu art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009, metody oznaczenia tej zawartości opisane w załącznikach VI i VII do rozporządzenia nr 543/2008 winny zostać zastosowane w celu sprawdzenia, czy warunek ten został spełniony.

50 Należy stwierdzić w tym względzie, że postanowienie odsyłające nie zawiera żadnej informacji, która wskazywałaby, że techniki i metody przewidziane w tych załącznikach nie pozwalają na przeprowadzenie wspomnianych kontroli we właściwy sposób.

51 Jak wynika z pkt 23 niniejszego wyroku, załączniki VI i VII do rozporządzenia nr 543/2008 są wystarczająco precyzyjne, żeby mogły być podstawą przeprowadzania kontroli kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych przeznaczonych do wywozu z prawem do refundacji wywozowej.

52 W świetle powyższych uwag na pytanie czwarte należy odpowiedzieć, że z uwagi na fakt, iż załączniki VI i VII do rozporządzenia nr 543/2008 są wystarczająco dokładne, by mogły być podstawą przeprowadzania kontroli kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych przeznaczonych do wywozu z prawem do refundacji wywozowej, brak praktycznych środków kontroli, których przyjęcie zostało przewidziane w art. 18 ust. 2 tego rozporządzenia, nie czyni tych kontroli bezskutecznymi wobec danych przedsiębiorstw.

W przedmiocie pytania piątego

53 Poprzez pytanie piąte sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 16 ust. 5 rozporządzenia nr 543/2008 należy dokonywać w taki sposób, że prawo żądania przeprowadzenia analizy kontrolnej przewidzianej w tym przepisie znajduje zastosowanie do kontroli przeprowadzanych w celu wywozu kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych z prawem do refundacji wywozowej.

54 Ponieważ zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008 z przewidzianych w art. 15 ust. 1 tego rozporządzenia kontroli zawartości wody w kurczakach mrożonych i głęboko mrożonych wyłączone są tusze, co do których ustalono, iż są przeznaczone wyłącznie do wywozu, art. 16 ust. 5 tego rozporządzenia nie znajduje zastosowania w tym przypadku. Przepisy regulujące procedury kontroli towarów przeznaczonych do wywozu poza Unię przewiduje kodeks celny.

55 Trybunał miał uprzednio sposobność orzekania w przedmiocie praw i obowiązków eksportera oraz praw i obowiązków krajowych organów celnych w zakresie kontroli produktów wywożonych, których wywóz powoduje powstanie prawa do refundacji w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 7 września 2006 r., Nowaco Germany (C-353/04, EU:C:2006:522).

56 Wskazał on, odnosząc się w szczególności do kontroli wywozu, który powoduje powstanie prawa do refundacji, że przepisy Unii przewidują pewien rodzaj współpracy pomiędzy eksporterem a krajowymi organami celnymi, mającej za cel prawidłowe przeprowadzanie kontroli [zob. w kontekście rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. 1992, L 302, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 82/97 z dnia 19 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 17, s. 1), wyrok z dnia 7 września 2006 r., Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, pkt 63].

57 Należy przypomnieć w tym względzie, że kodeks celny stanowił w art. 118 ust. 2 i w art. 119 ust. 1 akapit drugi, że osoba dokonująca zgłoszenia celnego ma prawo być obecna lub być reprezentowana przy rewizji towarów oraz przy pobieraniu próbek oraz że może ona wystąpić z wnioskiem o dodatkową rewizję lub pobranie próbek, jeżeli uzna, że wyniki uzyskane przez właściwe organy nie są reprezentatywne.

58 Tym samym kodeks celny zapewnia podmiotom gospodarczym prawo porównywalne z prawem przewidzianym w art. 16 ust. 5 rozporządzenia nr 543/2008.

59 Niezależnie od praw przewidzianych w art. 118 ust. 2 i w art. 119 ust. 1 akapit drugi kodeksu celnego należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału ponieważ eksporter, składając wniosek o refundację, zawsze zapewnia w sposób wyraźny lub dorozumiany o „należytej i uczciwej jakości [towarów] przyjętej w obrocie", to na nim spoczywa obowiązek wykazania zgodnie z regułami dowodowymi określonymi w prawie krajowym, że warunek ten jest spełniony, w sytuacji gdy organy krajowe miałyby co do tego wątpliwości (wyrok z dnia 1 grudnia 2005 r., Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, pkt 35).

60 Wreszcie z art. 41 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, z którego wnika jednoznacznie, że przepis ten skierowany jest nie do państw członkowskich, lecz wyłącznie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii (wyrok z dnia 17 grudnia 2015 r., WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, pkt 83), nie znajduje zastosowanie w spawie w postępowaniu głównym.

61 W tych okolicznościach na pytanie piąte należy odpowiedzieć, że zgodnie z art. 118 ust. 2 i art. 119 ust. 1 akapit drugi kodeksu celnego eksporter kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych może być obecny lub być reprezentowany przy rewizji towarów oraz przy pobieraniu próbek oraz że może on wystąpić z wnioskiem o dodatkową rewizję lub pobranie próbek, jeżeli uzna, że wyniki uzyskane przez właściwe organy nie są reprezentatywne.

W przedmiocie kosztów

62 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Analiza pytania trzeciego nie wykazała istnienia żadnych okoliczności, które mogłyby wpłynąć na ważność zdefiniowanych w art. 15 ust. 1 i w załącznikach VI i VII do rozporządzenia Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego, zmienionego rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1239/2012 z dnia 19 grudnia 2012 r., norm zawartości wody w mięsie mrożonych kurczaków.**

2) **Wykładni art. 28 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 612/2009 z dnia 7 lipca 2009 r. ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych, zmienionego rozporządzeniem Komisji (UE) nr 173/2011 z dnia 23 lutego 2011 r., należy dokonywać w taki sposób, że kurczaki mrożone i głęboko mrożone, w których zawartość wody przekracza dopuszczalne normy określone rozporządzeniem nr 543/2008, zmienionym rozporządzeniem wykonawczym nr 1239/2012, nie mogą być wprowadzane do obrotu na normalnych warunkach na terytorium Unii Europejskiej i nie spełniają wymogu należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie, nawet jeśli posiadają świadectwo jakości wydane przez właściwy organ.**

3) **Załączniki VI i VII do rozporządzenia nr 543/2008, zmienione rozporządzeniem wykonawczym nr 1239/2012, są wystarczająco precyzyjne, by mogły być podstawą przeprowadzania kontroli kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych przeznaczonych do wywozu z prawem do refundacji wywozowej; okoliczność, że państwo członkowskie nie ustanowiło praktycznych środków kontroli, których przyjęcie zostało przewidziane w art. 18 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia, nie czyni tych kontroli bezskutecznymi wobec danych przedsiębiorstw.**

4) **Eksporter kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych, zgodnie z art. 118 ust. 2 i art. 119 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z dnia 23 kwietnia 2008 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks celny (zmodernizowany kodeks celny), po pierwsze, może być obecny lub reprezentowany przy rewizji towarów oraz przy pobieraniu próbek, a po drugie, może wystąpić z wnioskiem o dodatkową rewizję lub pobranie próbek, jeżeli uzna, że wyniki uzyskane przez właściwe organy nie są reprezentatywne.**

Podpisy